SPRÁVNÁ ADAPTACE MLADÉHO BÝKA VE STÁDĚ

Jihlava Tři věžičky 19.1.2017

MVDr. Břetislav Pojar

JAKÝ JE ROZDÍL V PÉČI O PLEMENNÉHO BÝKA A PLYŠÁKA?

SLOVENSKÝ STRAKÁČ

ČESKÝ RŮŽOVÝ

NĚMECKÝ TUPOHLAVÝ

MODRÝ RAKOUSKÝ - MILK

V ČEM SPOČÍVÁ PÉČE O PLYŠÁKA?

1. Funkční automatická pračka
2. Lanza bílá
3. Prádelní šňůra + 2 – 4 kolíčky na prádlo
4. Prostředek proti molům

PÉČE O PLEMENÍKA MASNÉHO SKOTU PŘEMÍSTĚNÉHO Z ODCHOVNY K NOVÉMU MAJITELI JE ZCELA NĚCO JINÉHO

1. Po přemístění plemeníka z odchovny k novému majiteli dochází k mnoha chovatelským chybám, které vedou k dočasnému nebo trvalému znehodnocení plemeníka
2. Z hlediska následných opatření je nepodstatné, přemisťujeme – li zvíře k malému chovateli, nebo k chovateli, který vlastní masné stádo s velkým počtem plemenic.
3. Co do jednotlivých úkonů po přemístění jsou některé operace relativně jednoduché, jiné však vyžadují určitý zásah do organizace stáda. Pro adaptaci býka potřebujeme PROSTOR.

V ČEM SPOČÍVÁ PROBLÉM ADAPTACE PLEMENÍKA NA NOVÉ PODMÍNKY ?

1. Plemeník je během testu a po jeho skončení hodnocen podle toho (mimo jiných ukazatelů), jakou růstovou křivku vykázal, a jakého přírůstku v jednotlivých fázích testu dosáhl.
2. Po přesunu k novému majiteli se mladý plemenný býk musí adaptovat na nové prostředí
3. Správná adaptace znamená proces, kdy je plemeník postupně zařazen pro svůj účel do stáda v takovém zdravotním a reprodukčním stavu, který vede k jeho plnému využití, a ne k jeho předčasné ztrátě.
4. Majitelé se často domnívají, že se mladý býk jednoduše novým podmínkám a požadavkům chovatele automaticky přizpůsobí, aniž by oni sami plemeníkovi poskytli **!!!JAKÉKOLIV!!!** chovatelské zázemí potřebné pro adaptaci.

OBECNÁ RIZIKA TÝKAJÍCÍ SE NÁSLEDNÉ ADAPTACE MLADÉHO BÝKA VE STÁDĚ

1. Umístění plemeníka v novém prostředí – jeho začlenění do organizace stáda
2. Faktor razantně změněné výživy
3. Důsledkem jsou produkční a zdravotní problémy jako následek bodu 1 a 2 v návaznosti na nadměrnou zátěž, která se po býkovi požaduje, aniž by proběhlo období řádné adaptace

UMÍSTĚNÍ MLADÉHO PLEMENÍKA V NOVÉM PROSTŘEDÍ – CO JE NEVHODNÉ ?

1. Okamžité vypuštění plemeníka do stáda s cílem zařadit jej ihned do plemenitby (buď nevědomost, nebo nemá chovatel jinou možnost – např. ztráta jiného chovného zvířete)
2. Umístit býka na delší dobu tzv. „ do samoty“ (aby byl hodný, nejlépe jej hladit..zvykl si na lidi)
3. Býka dovezeného z odchovny pustit mezi skupinu již starších ,fyzicky vybavených býků (velmi často by bylo lépe jej rovnou zastřelit – klid pro něj i pro Vás)

NEGATIVNÍ PŮSOBENÍ RAZANTNÍ ZMĚNY KRMNÉ DÁVKY

1. Plemeník je z testu nastaven na intenzívní růst, metabolizmus býka je tomuto typu výživy přizpůsoben.
2. Býk je přemístěn k chovateli na pastvinu nebo na základní konzervovanou krmnou dávku, často bez přídavku jakéhokoli koncentrátu.
3. Většina chovatelů kryje potřebu minerálních látek pro býky pouze doplňkovými lizy.
4. Pro býka přemístěného z odchovny jde v podstatě o silně restriktivní výživu která má za následek proces hubnutí se všemi negativními dopady jak na zdraví, tak na reprodukci

CHYBNÁ ADAPTACE – BUDOUCÍ ZDRAVOTNÍ A PRODUKČNÍ PROBLÉMY

1. Intenzivní hubnutí, co se týká procesu látkové výměny, vede k velké zátěži organizmu (např. pokud jde o svalovinu a játra). Jde v podstatě o velmi intenzivní,nekontrolovanou odtučňovací kůru, kdy býk po razantní ztrátě váhy jen obtížně dohání kondici.
2. Býk je na odchovně v intenzivním růstu, ale má relativně malou možnost pohybu. Pohybový aparát (svaly, šlachy, jejich úpony a kloubní pouzdra) není podrobován zátěži – zvířeti chybí pro zpevnění jmenovaných částí trénink.
3. Následkem předčasného zařazení do plemenitby za současného razantního úbytku na váze, při nedostatečném zásobování minerálními látkami a nevhodné adaptaci pohybového aparátu na zvýšenou zátěž, dojde k různému stupni narušení zdravotního stavu. Vlivem negativního adaptačního tlaku (jde v podstatě o silnou stresovou zátěž) v mnoha případech poklesne reprodukční výkonnost plemeníka

1. Adaptační stres může být tak silný, že lze býka využít k plnohodnotné plemenitbě omezeně nebo ve finále vůbec.
2. V mnoha případech je pokles reprodukční výkonnosti poznatelný ihned (např. sexuální chování a libido). Pokud jde o poruchu spermiogeneze bez relativního narušení libida, zjistíme stav až při vyšetřování gravidity.
3. Někdy se vyvíjejí změny zdrav.stavu v období připouštění pozvolna (např. na páteři), jindy vykazuje plemeník při intenzivním hubnutí odchylky poměrně rychle (je smutný, hůř žere, straní se stáda).

KONKRÉTNÍ PORUCHY ZDRAVÍ A ZDRAVOTNÍHO STAVU

1. Plemeník se drží dále od stáda, říjící plemenice nevyhledává. V krajním případě můžeme říci, že je až bázlivý (kromě jiných příčin je zde i chybné ustájení po nákupu). Jde o různé poruchy přirozeného chování ve stádě.
2. Plemeník byl atakován plemeníkem nebo více plemeníky, mezi které byl nevhodně umístěn. Kulhá, nejčastější příčinou je úraz. Obvyklým místem útoku je oblast lopatky, spojení lopatky s pažní kostí, případně oblast kolenního kloubu. Jde o zranění od zhmoždění tkání až po velmi devastující kompletní zlomeniny. Úplné vyřazení plemeníka na jatky není výjimkou

26

3. Otoky a záněty na akrálních částech končetin vlivem nadměrné zátěže, příp. změny na páteři

- Jde o lokalizaci od karpálního a tarzálního kloubu (hlezno) dolů včetně obou jmenovaných.
- častým defektem je kolemkloubní zánět v korunce či spěnce (zánět pochvy kloubu spěnkového) a zánět šlach ohybačů prstů jako důsledek neadekvátního zatížení
- příznakem je otok kloubů,šlach,méně častěji svalů, manifestující se zvětšením, případně zatvrdnutím dané tkáně spojené s různým stupněm kulháním

- Je- li deficit živin a minerálií trvale provázen neadekvátní zátěží, dochází k degenerativním změnám na kloubech a šlachách a změnám v normálním postavení končetin a kloubů (vybočení hlezna, hlezna trvale s otokem a s náplní tekutiny). Podobné stavy nejsou již ani léčebně, ani cílenou výživou, efektivně ovlivnitelné
- Podobným příznakem při deficitu je prosedání spěnky (z původně normálního postavení spěnky se stává spěnka měkká), případně nohy do X
- Při intenzivním zhubnutí, ať už neúměrným využitím plemeníka při razantní změně KD nebo absentující kvalitní minerální výživě je častý „prosedlý hřbet“

DŮLEŽITÉ UPOZORNĚNÍ, KTERÉ NENÍ ČASTO RESPEKTOVÁNO

- Krmení vysoce koncentrované krmné dávky vede u skotu obecně k intenzivnímu růstu rohoviny. Kvalitativně bývá rohovina v tomto období měkčí, až měkká. Býci z odchovny mají nohy upravené, ale rohovina je tzv. „nevychozená „(dostatečně vytvrdlá)
- Je vysoké riziko defektů škáry paznehtní různé intenzity při razantním mechanickém tlaku nebo chůzi v těžkém terénu.
- Otlaky, přímé mechanické poranění, laminitidy, vředy v chodidle . Pokud budete paznehty upravovat po přesunu z odchovny sami, pozor na tenké chodidlo!

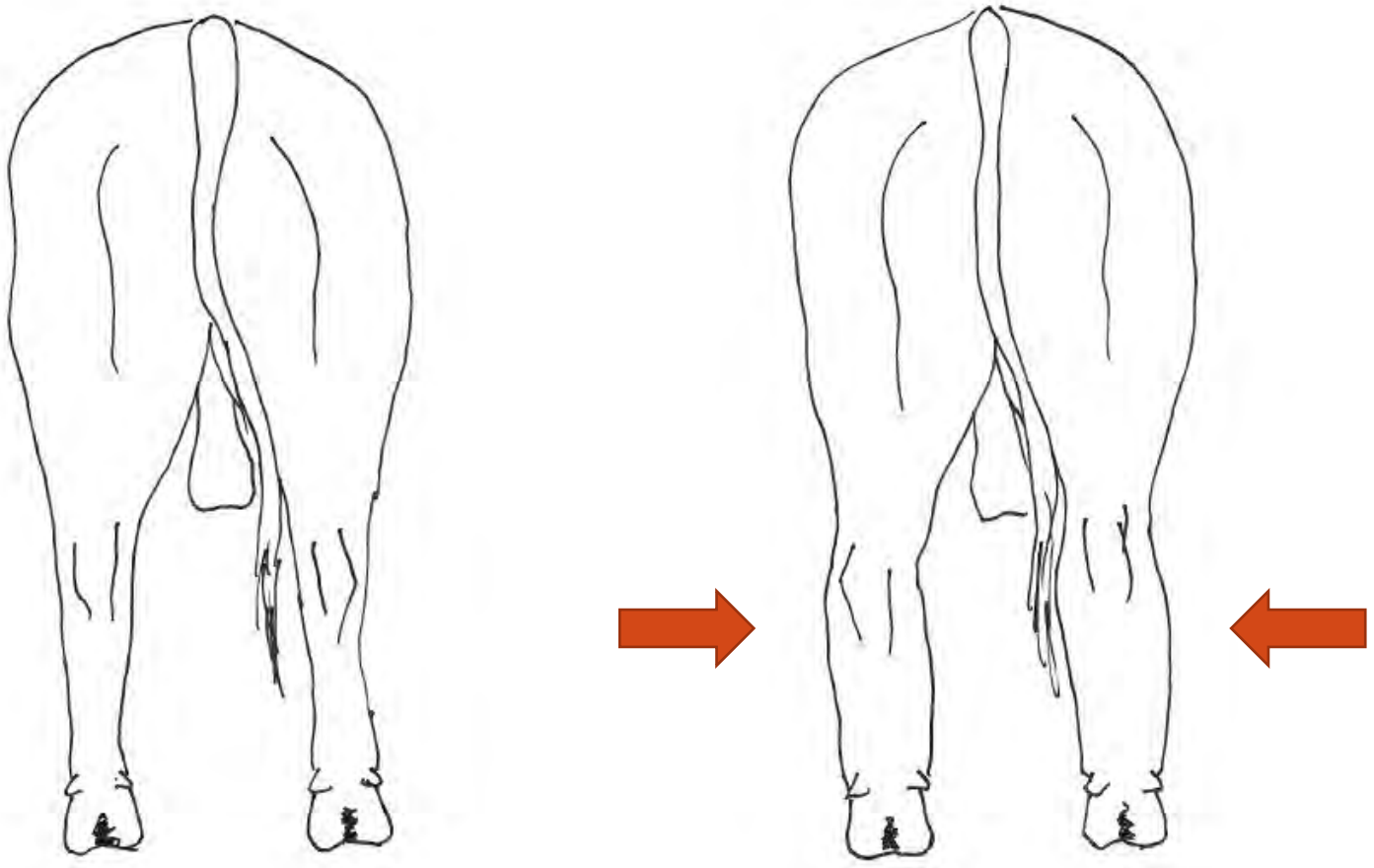

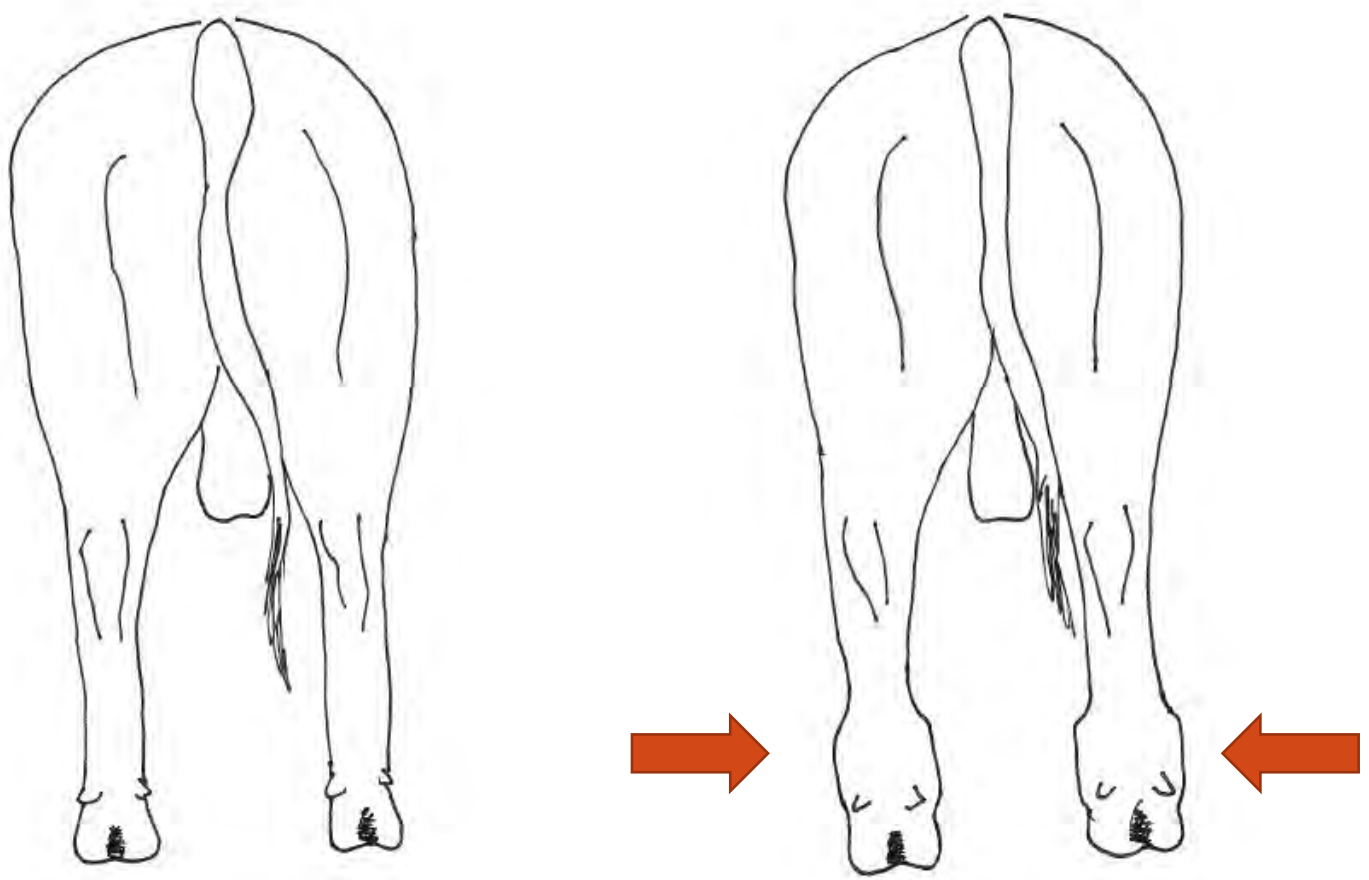

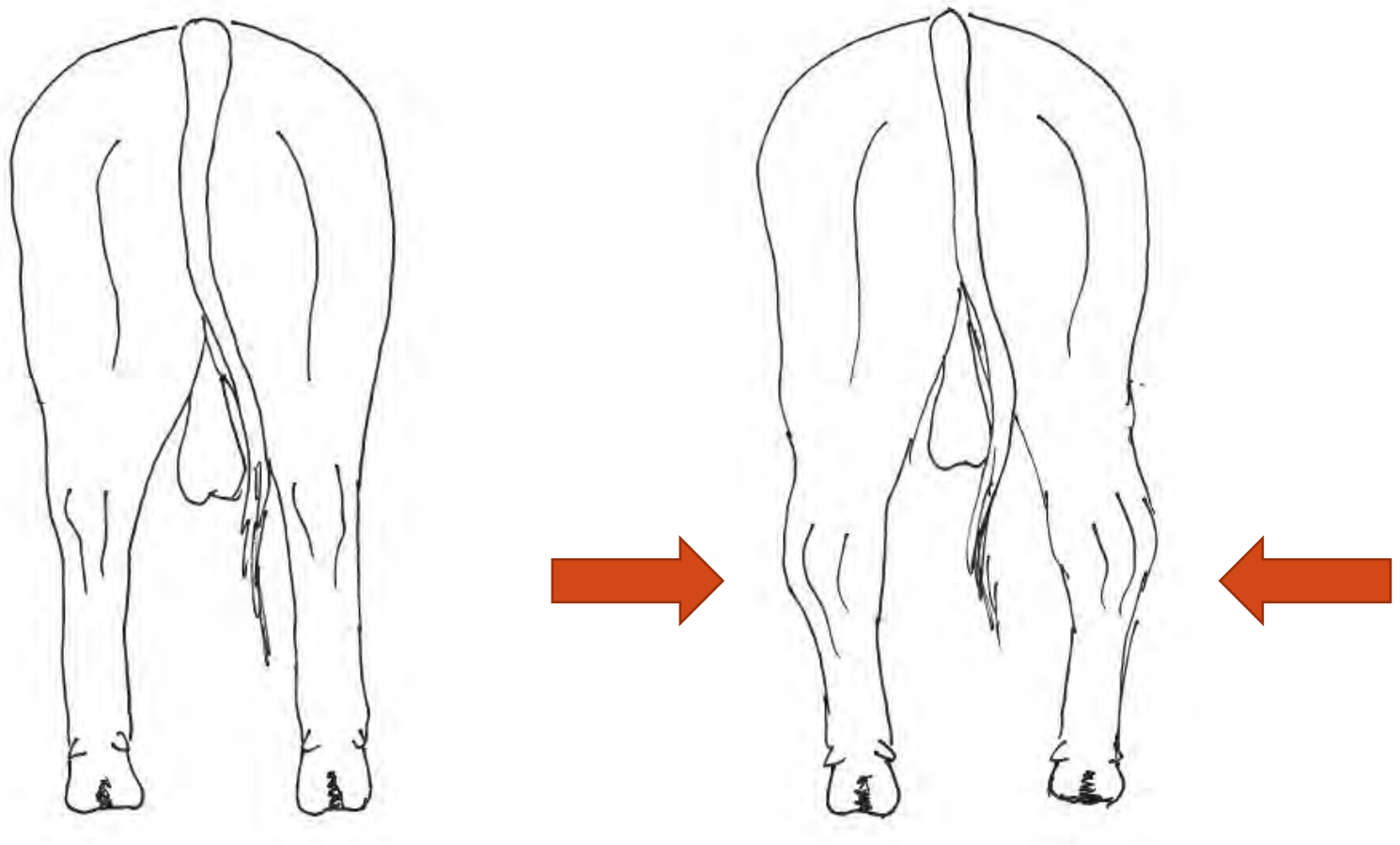

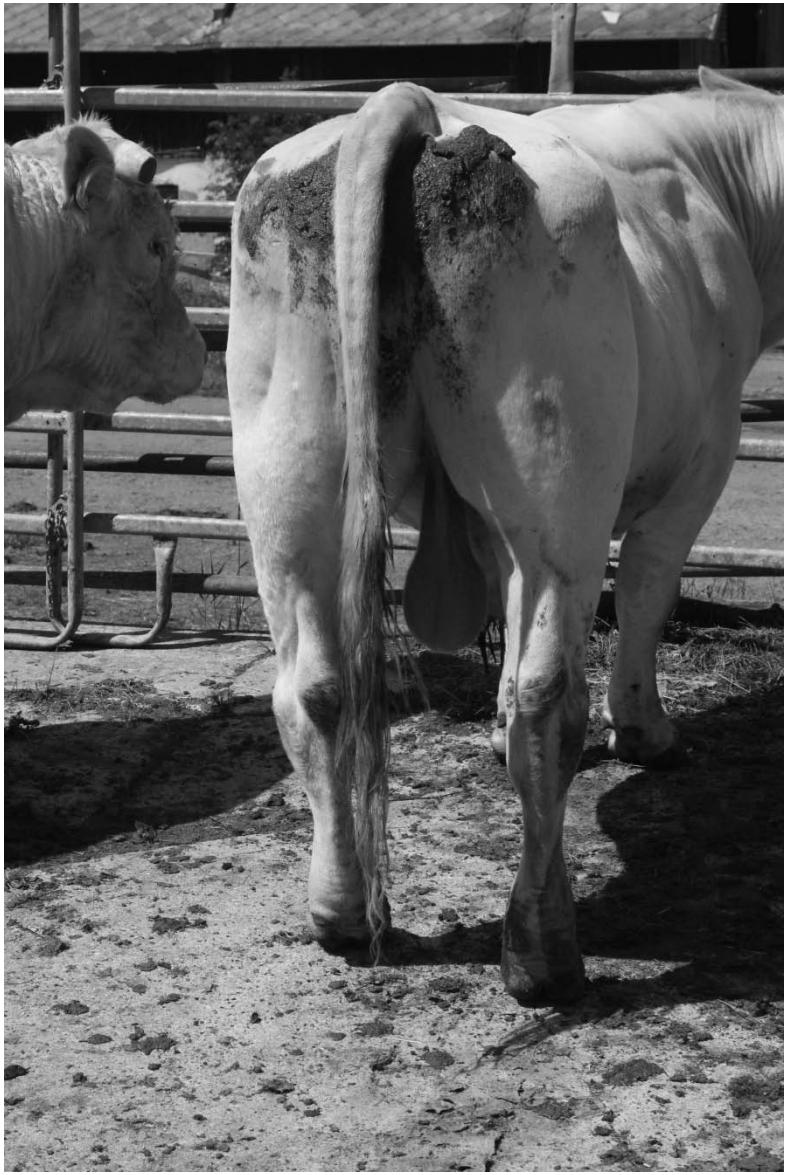

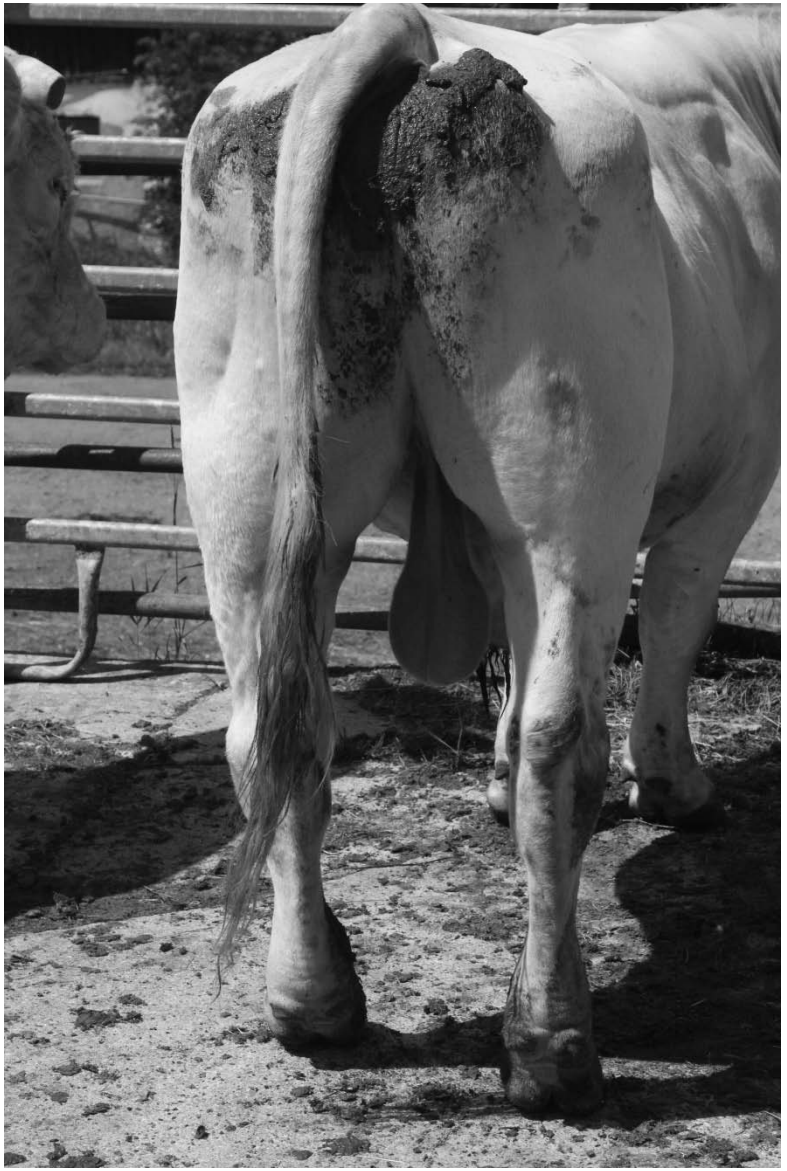

25
www.beefcattle.cz

DŮSLEDEK ZMĚN NA POHYBOVÉM APARÁTU BÝKA :

1. Áááááááááááááchich!
2. Ježišmarjáááááááááááááá!
3. 1+2 zavinil znehodnocený plemeník

Rekapitulace některých zásad při správné adaptaci mladého býka po přemístění z odchovny (testu) k novému chovateli:

1. Býk nesmí být umístěn mezi plemeníky, které již chovatel vlastní a kteří brání svoje teritorium.
2. Býk nesmí být puštěn rovnou do stáda (v jakémkoliv stadiu reprodukce)
3. Je nepřípustné uvázat býka ke žlabu
4. Býk je stádové zvíře, pokud jej držíme dlouhou dobu zcela samotného, vyvolává to u něj stres, který může vést k trvalé agresivitě nebo naopak k bázlivosti.

5. Musím jako chovatel držet více býků, než skutečně na své stádo aktuálně potřebuji. Zejména jde o chovatele s velkými stády. Riziko ztráty chovné hodnoty plemeníka je obecně tím vyšší, čím horší terén je v místech, kde plemeník připouští a čím hůř se býk adaptoval na moje podmínky chovu.

5. **Býky je vhodné koupit 0,5, ale lépe 1 rok před zařazením do plné připouštěcí sezony. Pokud dodržím alespoň minimálně zásady umístění ve stádě a adaptace na zcela odlišný druh výživy, mám velkou naději, že bude býk úspěšný.**

7. Musím se, v pro mě finančně únosném horizontu ,vyvarovat okamžiku, kdy jsem po ztrátě plemeníka nucen do plemenitby zařadit nově nakoupeného býka přímo z aukce. Je dobré si uvědomit, i když jde o masný skot, jaká je reálná úživnost mých pozemků vzhledem k plemeni, které vlastním. To platí i v situaci, kdy koupím plemenného býka
8. Je naprosto nezbytné znát, jaké bylo orientační složení základní krmné dávky v testu, a jaký byl, co do množství, doplněk koncentrátů. Je nutné na režim původní alespoň částečně KD navázat. Kondici býka musíme sledovat.

10. Mám jistě firmu, která mi dodává minerální doplňky. Je potřeba mít připravenu pro první období odpovídající sypkou minerální směs a okamžitě ji začít krmit (min. směs pro plemenné býky). Jednoduché min. lizy jen s kamennou solí, příp. s nízkým krytím ostatních makro a mikroprvků, jsou pro toto období zcela nevyhovující. Tuto směs je potřeba krmit alespoň do té doby než se plemeníkovi zpevní šlachy, vazy a klouby.
11. Podle bodu 9 musím býkovi zajistit přechodné období a to v takové míře, abych zamezil intenzivní ztrátě kondice. Musím se snažit částečně dodržet tok živin do organizmu.

MŮŽEME NĚJAK PORUCHY ZDRAVOTNÍHO STAVU ZPŮSOBENÉ NEVHODNĚ NASTAVENÝM PŘECHODEM OVLIVNIT ?

1. Můžeme, ale záleží hodně na tom, jak rychle se nám podaří zasáhnout.
2. O prevenci nemá cenu obecně mluvit – prevence je správně nastavená adaptace.
3. Lze doporučit po přesunu aplikaci vysoké dávky vit. ADE – vždy, kdy nemá plemeník pastvu a slunce. Možno použít za každých okolností.
4. Chybí –li vit. E, není reprodukce, při nedostatku D je problém s vazbou vápníku a při A klesá obecně odolnost organizmu.

U PLEMENÍKA JE CELKOVĚ NARUŠENÝ ZDRAVOTNÍ STAV (SMUTNÝ, NEŽERE,NERAD SE HÝBE…)

1. Je nutno jej nechat veterinářem klinicky vyšetřit. Jsou možné stavy s indigescí bachoru, komplikace s respiračním traktem, vlivem hubnutí problémy s játry a svaly. Vhodná je doplňující biochemie na bílkovinný metabolizmus (CB, Albumin, globulin) jaterní enzymy (hlavně AST a GMt), případně enzym, který posoudí narušení svaloviny (CK – kreatinkináza)
2. Pokud jde o diagnózu, kdy je metabolizmus zahlcen metabolity z intenzivního hubnutí, je třeba zajistit ochrannou léčbu jater (Hepagen, Catosal), vysoké hladiny A,D,E, aby nedošlo k razantnímu zasažení imunitního systému, kvalitní minerální doplněk s vysokým obsahem mikroprvků (Se,Zn)
3. Pokud jde o razantní úbytek svaloviny, je limitující pro regeneraci svaloviny vysoká dávka selenu (Selevit inj.). Jsou indikovány krmné doplňky – např. propylenglykol

PLEMENÍK MÁ POSTIŽENÉ OKOLÍ KLOUBŮ,VLASTNÍ KLOUBY,ŠLACHY. JSOU OTEKLÉ. PLEMENÍK MŮŽE A NEMUSÍ KULHAT.

1. Na prvním místě je klid a v první fázi minimální pohyb, pokud pohyb tak po měkké podložce
2. Pokud jsou oteklé šlachy ohybačů prstů (lépe přioteklé, v tomto případě býk někdy nekulhá), lze jej fixovat sádrou nebo kastem
3. Pokud jde o postižení pohyb. aparátu s otokem, lze doporučit aplikaci antibiotik v téměř 100 % případů (tetracycliny,cefalosporiny).

4. U nesteroidních antiflogistik (Meflosyl, Flunixin) musíme uvážit, že kromě protizánětlivého účinku potlačují bolest - v tom případě je býkovi potřeba zajistit minimum pohybu. Stejným způsobem lze použít např. Ketofen 10% inj.,je –li podáván po dobu 3-5 dní.

5. Má –li plemeník špatně upravené paznehty, musíme je upravit.

6. Chybné postoje vlivem odvápnění kostí a šlach, příp. degenerativní a zánětlivé změny trvalého charakteru – lze ovlivnit minimálně až vůbec !!!!‘!

VÝŠE POPSANÝM ONEMOCNĚNÍM, PŘÍPADNĚ PORUCHÁM V CHOVÁNÍ, MUSÍME PŘEDCHÁZET VHODNĚ NASTAVENÝM ORGANIZAČNÍM A KRMNÝM REŽIMEM. LÉČBA JE MÁLO EFEKTIVNÍ, PŘÍPADNĚ VEDE KE ZLEPŠENÍ JEN V TAKOVÉ MÍŘE, ŽE JE PLEMENÍK POUŽITELNÝ POUZE OMEZENĚ!!!!!!

DĚKUJI ZA POZORNOST